

აკადემიის მაცნე

gaas@dsl.ge
<http://gaas.dsl.ge>

თბილისი, 0102, ივანე ჯავახიშვილის ქ. №51

ტ. 291 03 90

*სვლო აბ უნდა ჭვადერს დღუანდერუს, თუ კაცს პბდტრესი,
წინსულა ადამიანისა თუქ სიფყად აბ მიაჩნია
ოლია ჩაუქაუბი*

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიურ საბჭოში

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემია თავის საქმიანობას წარმართავს აკადემიის წესდების შესაბამისად ჩამოყალიბებული სამუშაო გეგმის მიხედვით. აკადემიური საბჭოს სხდომა ტარდება ყოველთვიურად (ევარტალში სამი გეგმიური სხდომა) და იხილავს აგრარული მეცნიერების აქტუალურ საკითხებს, თანამედროვე მდგომარეობას, სადღეისო ამოცანებს, განვითარების პერსპექტივებს და სხვ. გაზეთი "აკადემიის მაცნე", რომელიც გამოდის ევარტალში ერთხელ, სისტემატიურად აშუქებს აკადემიის საქმიანობას, აკადემიური საბჭოს სხდომაზე განხილულ ცალკეულ მნიშვნელოვან საკითხებს, თანამედროვე საინტერესო მოვლენებსა და მათდამი მიდგომებს, მოწინავე გამოცდილებასა და ტექნოლოგიებს და სხვ. გაზეთში ასევე ეთმობა ყურადღება საზღვარგარეთის სამეცნიერო ცენტრებთან თანამშრომლობის მდგომარეობისა და განვითარების პერსპექტივებს.

ამგვარად გაზეთის ფურცლებზე შუქდება აკადემიის აკადემიური საბჭოს მოკლე ანგარიში ყოველ ევარტალში ჩატარებული საქმიანობის შესახებ. ვფიქრობთ იგი კარგი სარეკლამო – საინფორმაციო საშუალებაა აკადემიის საქმიანობის ობიექტურად შეფასებისათვის.

აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის ოთარ ლიპარტელიანის 2012 წლის სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ანგარიში

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიამ 2012 წლის 26 ოქტომბერს მოისმინა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის ოთარ ლიპარტელიანის 2011-2012 წლების სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის ანგარიში.

აღინიშნა, რომ მისი ხელმძღვანელობით თემა მუშავდებოდა 2 პროექტში: „საქართველოს ურწყავი შემადღებული და მთის ზონისათვის სიმინდის საადრეო და საშუალო საადრეო, სავეგეტაციო პერიოდი 90-105 დღე, ჰიბრიდებისა და ჯიშების გამოყვანა და დანერგვა, რომელთა მარცვლის პოტენციალური მოსავალი იქნება 6-7 ტონა ჰა/ზე“.

„საქართველოს სარწყავი და ტენით უზრუნველყოფილი ზონებისათვის სიმინდის საგვიანო და საშუალო საგვიანო ფორმების სავეგეტაციო პერიოდი 120-130 დღე, ჰიბრიდებისა და ჯიშების გამოყვანა და წარმოებაში დანერგვა, რომელთა მარცვლის პოტენციალური მოსავალი იქნება 9-10 ტონა ჰა/ზე“.

თემის მიზანია გამოყვანილ იქნას და წარმოებაში დაინერგოს სიმინდის უხვმოსავლიანი საადრეო და საშუალო საადრეო, საგვიანო და საშუალო საგვიანო, სამარცვლე და სასურსათო მიმარ-

თულების, ხარისხიანი პროდუქციის მომცემი, ჩაწოლისა და დაავადება-მაენებლების მიმართ გამძლე, ინტენსიური ტექნოლოგიით მოყვანისადმი ხელსაყრელი ჰიბრიდები და ჯიშები. თემის მიზანია აგრეთვე გამოყვანილი და დანერგილი პერსპექტიული ჰიბრიდებისა და ჯიშების პირველადი მეთესლეობა.

თემის მიხედვით წლების განმავლობაში ჩატარებული კვლევითი მუშაობის შედეგად გამოიყვანეს და წარმოებაში დანერგეს სიმინდის 8 ჰიბრიდი და 1 ჯიში, რომლებიც სტანდარტთან შედარებით 7-12 ცენტნერთ მტ მოსავალს იძლევიან მარცვალში საშუალოდ ჰექტარზე. გარდა ამისა, საანგარიშო წელს საქ. პატენტს გადასცეს 2 მარტივი ხაზთაშორისი ჰიბრიდი და 1 სინთეტიკი, რომლებიც სამ წელზე მეტია ისწავლებოდა საკონკურსო გამოცდაში და სამეურნეო, ბიოლოგიური, ფიზიოლოგიური და ბიოქიმიური მანვენებლებით უკეთესებია სტანდარტებთან შედარებით.

სელექციაში ცდები განლაგებული იყო ნასიმინდარზე, ხოლო ინსტიტუტში ნახორბლარზე. ნიადაგის მზრადად მოხვნა ჩაატარეს 2011 წლის ნოემბერში. 2012 წლის 12 აპრილს ჩაატარეს თესვისწინა კულტივაცია დაფარცხვით. სელექციური ცდები დაითესა სელექციაში 23-25 აპრილს, ხოლო ინსტიტუტში 3 მაისს. საკონკურსო, წინასწარი და საკონტროლო გამოცდები დაითესა სიხშირით: საგვიანო და საშუალო საგვიანო ფორმები 52000 მცენარე ჰექტარზე, ხოლო საადრეო და საშუალო საადრეო ფორმები 62000 მცენარე ჰექტარზე. თესვა ჩატარდა პუნქტირებული წესით – ხელთ. ბუნდაში ჩაითესა ორი მარცვალა და აღმოცენების შემდეგ დატოვებული იქნა თითო მცენარე. ნათესების პირველი თოხნა ჩატარდა სელექციაში 23 მაისს, ხოლო ინსტიტუტში 25 მაისს. მეორე თოხნა 11-12 ივნისს სელექციაში, ხოლო ინსტიტუტში 14 ივნისს. მორწყვა სელექციაში მოეწყო სამჯერ: ყვავილობის დაწყებამდე; ყვავილობის დამთავრების შემდეგ და რძისებრ სიმწიფის პერიოდში. ინსტიტუტში ცდების ნათესები არ მორწყულა.

საკონკურსო გამოცდა მოეწყო 10 კვ.მ. დანაყოფზე სელექციაში 4, ხოლო ინსტიტუტში 2 განმეორებაში. წინასწარი ჯიშთა გამოცდები დაითესა 10 კვ.მ. დანაყოფზე ორ განმეორებაში. საკონტროლო ჯიშთა გამოცდა დაითესა 5 კვ.მ. დანაყოფზე ორ განმეორებაში, დანარჩენი სანერგები ხაზების და საკოლექციო დაითესა სამ კვ.მ. დანაყოფზე განმეორების გარეშე. თესვა ჩატარდა როგორც სელექციაში, ასევე ინსტიტუტში: საგვიანოების და საშუალო საგვიანოების 70X30 სმ. ხოლო საადრეოების და საშუალო საადრეოების 70X27 სმ.

კვლევით მუშაობაში გამოყენებული იყო სელექციის ძირითადი მეთოდები: გამორჩევა, ჰიბრიდიზაცია, ინცუსტი და სიბსური სელექცია. ჰიბრიდიზების მისაღებად წყვილთა შერჩევა და ინცუსტი მიმდინარეობდა ვიზუალური და ანალიზური მეთოდით, ხოლო ჰიბრიდიზების მიღება მარტივი ხაზთაშორისი, ჯიშხაზური და სამხაზოვანი დაწყვილებით. მშობლიური ფორმების გამორჩევა ვაწარმოებდით სასურველი ხარისხობრივი და რიცხობრივი ნიშანთვისებების მცენარეთა თვითდამტკვერვით და სიბსური გამრავლებით. სელექციის საწყის მასალად გამოყენებულია სიმინდის ადგილობრივი ჯიშები, მათგან მიღებული ხაზები და უცხოური ფორმები მსოფლიო კოლექციიდან. გამოცდის შედეგები შეფასებულია ტარო-მარცვლის ბოტანიკური მახვენებლების, ხოლო სამეურნეო მონაცემები ხმელი მარცვლის წონით დანაყოფზე. მოსავლის აღება – აღრიცხვა და დამუშავება მიმდინარეობდა ჯიშთაგამოცდის მეთოდის მიხედვით.

აპრილის და მაისის პირველი ნახევარი ხასიათდებოდა უხვი ნალექებით, ასევე ნალექიანი იყო ივნისის და ივლისის პირველი ნახევარი. ივლისის მეორე ნახევარი და აგვისტო მთლიანად იყო გვაღვიანი, ასეთმა ამინდებმა განსაკუთრებით იმოქმედა ინსტიტუტში ცდების ნათესებზე, ხოლო სელექციაში დროული მორწყვით შენარჩუნებული იქნა ცდებში მცენარეთა ნორმალური ზრდა-განვითარება.

პროექტის მიხედვით კვლევა ჩატარდა სელექციაში 6 ცდაში, სადაც შესწავლილი იქნა 346 ნომერი 16374 კვ.მ. ფართობზე, ხოლო ინსტიტუტში მოეწყო 3 გამოცდა, სადაც ისწავლებოდა 26 ნომერი 420 კვ.მ. ფართობზე. სელექციაში სელექციურ ცდებში მცენარეთა განვითარება ნორმალური იყო, ხოლო ინსტიტუტში მოურწყაობის გამო მცენარეთა განვითარება ვერ წარიმართა ნორმალურად.

საკონკურსოში იცდებოდა 10 ნომერი, მათ შორის 6 მარტივი ხაზთაშორისი ჰიბრიდი, 2 ჯიშში და 2 სინთეტიკი. სტანდარტად აღებული იყო ქართული 9, რომელსაც მეტ-ნაკლებად აჯობა თითქმის ყველა ნომერმა. მათ შორის ყველაზე მაღალი მოსავალი უჩვენა სინთეტიკმა 2,24 ტონით ანუ 41%, მეორე ადგილზე გამოვიდა მარტივი ხაზთაშორისი ჰიბრიდი ვირ-44Xმო-17, აჯობა სტანდარტს 1,82 ტონით ანუ 33%.

პირველი პროექტის მიხედვით სიმინდის უკეთესი ფორმების საკონკურსო გამოცდა მოეწყო ინსტიტუტში. მოურწყაობის გამო ვერ მოხერხდა მოსავლის აღრიცხვა და აქ ჩატარდა თვალზომური შეფასება მცენარეთა დგომის დაავადება მავნებლების მიმართ იმუნურობის და ჩაწოლის მიმართ გამძლეობაზე. გამოირჩა 4 ნომერი, მათ შორის: ვირ44Xმო-17, ქართული კრუგი 44Xვირ-44, ქართული კრუგი 44Xმო-17 და სინთეტიკი ნარინჯისფერი.

პირველი პროექტის მიხედვით წინასწარ ჯიშთა გამოცდაში ისწავლებოდა სელექციაში და ინსტიტუტში 6 ნომერი. სტანდარტად აქაც აღებული იყო ქართული 9. როგორც მოსავლიანობით, ასევე სხვა დადებითი თვისებებით გამოირჩა 2 ნომერი, რომლებიც მომავალ წელს გამოიცდებიან საკონკურსო ჯიშთა გამოცდაში. საკონტროლოში როგორც სელექციაში, ასევე ინსტიტუტში ისწავლებოდა 17 ნომერი, სტანდარტებთან შედარებით მაღალი შეფასება დაიმსახურეს 8 ნომერმა, რომლებმაც სტანდარტს საშუალოდ ჰექტარზე აჯობეს 1,1-1,6 ტონით. ეს უკეთესი ჰიბრიდები გამოიცდება მომავალ წელს წინასწარ ჯიშთა გამოცდებში.

პროექტის მიხედვით საკოლექციო და სელექციურ სანერგეში ისწავლებოდა სელექციაში 328 ნომერი, სადაც უკეთესი ნომერების უკეთეს მცენარეებზე ჩატარდა თვითდამტკვერვა და სიბსური გამრავლება, სულ მიღებული იქნა ხელოვნურად 347 ტარო, რომლებიც მომავალ წლებში გამოყენებული იქნება შესაბამის ცდებში და სანერგეებში.

შესაბამისად პროექტისა, სელექციაში კვლევა ჩატარდა 6 ცდაში, სადაც ისწავლებოდა 352 ნომერი 20309 კვ.მ. ფართობზე, ხოლო ინსტიტუტში მოეწყო 3 გამოცდა, ისწავლებოდა 32 ნომერი 570 კვ.მ. ფართობზე. სელექციაში ცდები ნორმალური იყო, ინსტიტუტში კი მცენარეთა განვითარება შეფერხდა.

პროექტი 2-ის მიხედვით საკონკურსო გამოცდაში სელექციაში იცდებოდა 17 ნომერი, სტანდარტად აღებული იყო ივერია-70, გამოცდილ ნომრებიდან სტანდარტს აჯობა 10 ნომერმა, მათ შორის როგორც მოსავლიანობით, ასევე ბი-

ოლოგიური და ფიზიოლოგიური თვისებებით ყველაზე საინტერესოა 2 ჰიბრიდი, რომელმაც სტანდარტს ჰექტარზე საშუალოდ აჯობეს 1,76-1,64 ტონით მარცვალში. აქედან ჰიბრიდი აბაშური ყვითელი 30Xმო-17 გასულ წელს გადაეცა საქ. პატენტს, ხოლო მეორე ჰიბრიდი იმ-47Xბი-73, რომელმაც სტანდარტს აჯობა 1,76 ტონით საშუალოდ ჰექტარზე მარცვალში მიმდინარე წელს გადაეცემა საქ. პატენტს. ისინი პერსპექტიულად იქნა მიჩნეული, როგორც აღმოსავლეთ საქართველოს სარწყავი, ასევე დასავლეთ საქართველოს ტენით უზრუნველყოფილი რაიონებისათვის სამარცვლედ და სასურსათოდ.

პროექტი 2-ის მიხედვით უკეთესი ფორმების შესწავლა მიმდინარეობდა ინსტიტუტშიც, მაგრამ სამწუხაროდ მოურწყავობის გამო მოსავლის აღრიცხვა ვერ ჩატარდა და ისინი შეფასდა დომისა და ფიზიოლოგიური ნიშან-თვისებების მიხედვით. აქ 17-ფორმიდან ყველაზე კარგი შეფასება მიიღო 4 ნომერმა. უკეთესი ფორმების გამოცდა გაგრძელდება მომავალ წელს საკონკურსო ჯიშთა გამოცდაში. წინასწარ ჯიშთა გამოცდაში ისწავლებოდა სელექციაში და ინსტიტუტში 8-ნომერი. აქაც სტანდარტი იყო ივერია-70. სელექციაში სტანდარტს აჯობა 5-ნომერმა, სადაც საშუალოდ ჰექტარზე მიღებული იქნა 8-9,8 ტონა მარცვალში. ასევე წინასწარ ჯიშთა გამოცდაში იცდებოდა, როგორც სელექციაში, ასევე ინსტიტუტში 7-ნომერი. აქაც სტანდარტი იყო ივერია-70, რომელსაც აჯობა სამმა ჰიბრიდმა 1,2-1,4 ტონით ჰექტარზე მარცვალში. უკეთესი ჰიბრიდები მომავალ წლებში გამოიცდება წინასწარ და საკონკურსო გამოცდებში.

პროექტის მიხედვით პერსპექტიული ხაზების სანერგეში ისწავლებოდა 208 ნომერი და საკოლექციო სანერგეში 110 ნომერი. სანერგეებში ყვავილობის დაწყებამდე ჩატარდა უკეთესი მცენარეების შერჩევა, სადაც მოეწყო თვითდამტვერ-

ვა და სიბსური გამრავლება. მიღებულია ხელოვნურად 320 ტარო. ამ მასალის გამოყენება ჩატარდება მომავალ წლებში შესაბამის ცდებში და სანერგეებში.

სულ თემის მიხედვით მოწყობილი იყო 12 გამოცდა, სადაც ისწავლებოდა 756 ნომერი 38273 კვ.მ ფართობზე.

პერსპექტიული ჰიბრიდების მეთესლეობის მიზნით მიღებულია 2 ჰიბრიდის პირველი თაობის და სინთეტიკური ჰიბრიდის თესლი 5 ტონა. საანგარიშო პერიოდში პროფ. ო. ლიპარტელიანის მიერ გამოქვეყნებულია ერთი შრომა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის მოამბეში №30 „სიმინდის ახალი ხაზთაშორისი ჰიბრიდები წარმოებას“, სადაც ნაჩვენებია წლების განმავლობაში ჩატარებული კვლევის შედეგად გამოყვანილი და საქპატენტზე გადაცემული სიმინდის ახალი ხაზთაშორისი ჰიბრიდების სამეურნეო-ბიოლოგიური, ფიზიოლოგიური და ბიოქიმიური მონაცემები. პროფ. ოთარ ლიპარტელიანის რეცენზით გამოიცა ბროშურა „ჰიბრიდული სიმინდის მოვლა-მოყვანის აგროტექნოლოგიური პროცესები“, სადაც მოცემულია ჰიბრიდული სიმინდის მაღალი მოსავლის მიღების აგროლონისძიებები თესვიდან მოსავლის აღება-დაბინავებამდე. გაზეთ საქართველოს რესპუბლიკაში ო. ლიპარტელიანის თანაავტორობით გამოქვეყნდა სტატია ცნობილი მეცნიერის ლეონარდე დეკაპრელიევიჩის იუბილესთან დაკავშირებით. მისი თანაავტორობით მომზადებული და გადაცემული იქნა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის შურნალ მოამბეში გამოსაქვეყნებლად სტატია „სახეობის შიგნით მრავალფეროვნების სანიშნო კულტურა – სიმინდი და მისი სელექციის შედეგები საქართველოში“, სადაც მოტანილია სიმინდზე სელექციური მუშაობის უკანასკნელი წლების შედეგები.

მინდვრად საკვებწარმოება და მისი განვითარების პერსპექტივები საქართველოში

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიურმა საბჭომ 2012 წლის 26 ოქტომბერს მოისმინა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის გივი ცაგურიშვილის მოხსენება “მინდვრად საკვებწარმოება და მისი განვითარების პერსპექტივები საქართველოში”

აღინიშნა, რომ სოფლის მეურნეობის ერთი ძირითადი დარგის მეცხოველეობის განვითარება ძირითადად დამოკიდებულია საკვები ბაზის გაზრდასა და მისი ხარისხის გაუმჯობესების სრულყოფაზე. ხშირი იყო შემთხვევები, როდესაც წარმოებაში ადგილზე მყოფი პირუტყვი არ იყო უზრუნველყოფილი საკუთარი წარმოების საკვებით. მისი შექენა და ტრანსპორტირება დიდ ხარჯთან იყო დაკავშირებული, ამდენად ხშირ შემთხვევაში ეს მნიშვნელოვანი დარგი ეკონომიურად გაუმართლებელი და ზარალიანი იყო. გამომდინარე აქედან ფერმერებმა და აღნიშნულ დარგში დასაქმებულმა პირებმა პირველ რიგში უნდა მოაგვარონ თავის მფლობელობაში არსებული მიწის ფართობიდან საკვები

ბაზის მიღების შესაძლებლობა და აქედან გამომდინარე დაგეგმონ პირუტყვის სულადობა.

პირუტყვისთვის საკვების უზრუნველყოფა ძირითადად დამოკიდებულია მინდვრად საკვებწარმოებაზე, ბუნებრივ სათიბ-საძოვრებზე, მარცვლეულ და ბოსტნეული კულტურების წარმოების პროცესში მათ ანარჩენებზე. ამ საქმეში განსაკუთრებული წვლილი მიუძღვის ძირითადი პროდუქციის დროს მიღებულ ანარჩენებს: ჩაღას და ნამჯას. როგორც ცნობილია ქვეყანაში სიმინდისა და ძირითადი თავთავიანი კულტურების (ხორბალი, ქერი, შვრია, ჭვავი) ნათესი ფართობები ყოველწლიურად 380-400 ათას ჰექტარს აღწევდა, რაც უხეში საკვების წარმოების ძირითად ბაზას ქმნიდა.

თუ გავითვალისწინებთ იგივეს, რომ სიმინდის შემთხვევაში ჩალის გამოსავალი 1,5-2-ჯერ მეტია მარცვალთან შედარებით, ხოლო ნამჯის გამოსავალი ერთი ერთს უთანაბრდება ადვილი წარმოსადგენია რა რაოდენობის უხეში საკვების წარმოებასთან გვაქვს საქმე.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ქვეყანაში საერთოდ ნათესი ფართობებიდან სპეციალურად საკვები კულტურებით ნათეს ფართობებს საშუალოდ 330-340 ათასი ჰექტარი ეკავა, რაც საერთო ნათესების 40-45% შეადგენდა. ეს ყოველად მიღებული მაჩვენებელი იყო. სოფლის მეურნეობის განვითარებულ ქვეყნებში იგივე მაჩვენებელი 20-25% არ აღემატება.

საკვები კულტურებით ნათესი ფართობებიდან შეუწყნარებლად დაბალი სამუშაო საჰექტარო მოსავლიანობაა. სტატისტიკური სამმართველოს მონაცემების მიხედვით მრავალწლიანი ბალახების მწვანე მასის საშუალო საჰექტარო მოსავლიანობა 116 ც, თივა-26,5 ც, ერთწლოვანი ბალახების მწვანე მასა 96 ც, ხოლო თივა-28,0 ც. სასილოსედ დათესილი სიმინდის მწვანე მასის საშუალო საჰექტარო მოსავლიანობა 100 ც. არ აღემატებოდა.

დაბალი მოსავლის მთავარი მიზეზია ქვეყნის ბუნებრივი კლიმატური პირობების გაუთვალისწინებლობა შესაბამისი კულტურების შერჩევისას, დასათესი ფართობების დაბალი ნაყოფიერება. ცალკეულ კულტურისათვის მეცნიერულად დასაბუთებული ტექნოლოგიის განხორციელების უხეში დარღვევა, მინერალური და ორგანული სასუქების დაბალი დონე, სარეველების წინააღმდეგ ბრძოლის გამოუყენებლობა და სხვა.

ჩვენს ქვეყანაში მინდვრად საკვებწარმოების წამყვანი საკვები კულტურების ჩამონათვალი ასეთ სურათს იძლევა; მრავალწლოვანი პარკოსანი ბალახებიდან: იონჯა, ესპარცეტი, სამყურა, სათითურა და მდელოს წივანა.

ერთწლოვანი საკვები ბალახებიდან: სუდანურა, საკვები სორგო, ერთწლოვანი კონდარი, შვრია და სხვა.

საკვები ძირხვენიებიდან: საკვები ჭარხალი, საკვები სტაფილო, საკვები გოგრა, თალგამი, თალგამურა და სხვა.

ჩამოთვლილი კულტურებიდან განსაკუთრებული დადებითი მაჩვენებლებით გამოირჩევა იონჯა, როგორც მრავალწლოვანი პარკოსანი ბალახი, რომელსაც საკვები კულტურებით ნათეს ფართობებში ყოველწლიურად საშუალოდ 80-100 ათასი ჰექტარი ეკავა. იონჯის ასეთ პოპულარობას განსაზღვრავს შემდეგი დადებითი მაჩვენებლები: განსაკუთრებული სწრაფი ზრდა-განვითარება; ერთეულ ფართობზე მოსავლიანობის მაღალი დონე; გამოყენების ხანგრძლივი პერიოდი (საშუალოდ 4-5 წელი); განსხვავებულ ბუნებრივ-კლიმატური პირობებისთვის შეგუების განსაკუთრებული უნარი (მთა, ბარი, სარწყავი, უწყავი); მწვანე მასისა და თივის საუკეთესო ქიმიური შედგენილობა; როგორც წმინდად ასევე მარცვლოვნებთან ნარევი თესვისას ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლება და მისი სტრუქტურის გაუმჯობესება.

იონჯის, როგორც მინდვრად საკვებწარმოებაში წამყვან კულტურასთან დაკავშირებით მოკლედ შევხებით მისი თესვა-მოყვანის ტექნოლოგიას.

იონჯისათვის კარგი წინამორბედა თავთავიანი კულტურების ნაწვერალი და სათოხნი კულტურები. ფართობი წინამორბედისგან განთავისუფლებისთანავე უნდა გაიწმინდოს ანარჩენებისაგან და მოხნას სრულ სიღრმეზე წინმხენელიანი გუთნით. მოხვნამდე ან მოხვნის შემდეგ უნდა მოსწორდეს. თესვამდე ნიადაგი უნდა დამუშავდეს იმგვარად, რომ ფართობი იდეალურად იყოს სწორი 4-6სმ. სიღრმეზე ფხვიერი ზედაპირით. რადგანაც იონჯის თესლი მეტად წვრილია 1000 მარცვლის მასა 2-3 გრამია, ამდენად მისი ჩათესის სიღრმე 1,5-2 სმ. არ უნდა აღემატებოდეს. თესვის დამთავრებისთანავე უნდა მოიტკეპნოს თანაბარი აღმონაცენის მიღების მიზნით. ნიადაგში სასუქების შეტანა უნდა ჩატარდეს მისი ნაყოფიერებიდან გამომდინარე მოხვნის წინა და თესვის წინა დამუშავების დროს აგრო-წესების მიხედვით.

იონჯა ითესება, როგორც შემოდგომაზე ისე გაზაფხულზე, როგორც წმინდა ასევე მარცვლოვნებთან შერეული. ჩვენი პირობებისთვის იონჯის საუკეთესო მეწყვილეა მარცვლოვანებიდან მრავალსათიბი კონდარი, რომელიც მიწათმოქმედების სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის მიერაა გამოყვანილი. თითქმის ყველა წონაში სწორედ იონჯა-მრავალსათიბი კონდარის თესვაა რეკომენდებული.

შემოდგომაზე დათესილი იონჯა (იონჯა) მომდევნო წელს 2-3 გათიბვას იძლევა, ხოლო გაზაფხულზე დათესილი ნელა იზრდება და ხშირად ერთი გათიბვით შემოიფარგლება. აღნიშნული ნაკლის შევსების მიზნით ჩვენს მიერ იონჯაში შესათესად გამოცდილი იქნა სხვადასხვა კულტურა სუდანურა, სორგო, სიმინდი და შვრია. გამოკვლევებით დადასტურდა, რომ იონჯაში შეთესილი შვრია განსაზღვრული ნორმით რივთაშორის 30-45 სმ. გაცილებით სწრაფად ვითარდება და მასის ბოლოს, ივნისის დასაწყისში ჰექტარზე საშუალოდ 200-250 ც. მწვანე მასას იძლევა. მიზანშეწონილია ამ მხრივ სუდანურაც, როგორც თავისუფლად ავსებს იონჯის გაზაფხულზე თესვისას მიღებულ დანაკლისს.

ერთწლოვანი საკვები კულტურებიდან ჩვენი პირობებისთვის განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია ძირითად ნათესებში სუდანურას თესვა-მოყვანა, რომელიც კულტურულ მცენარეთა შორის ყველაზე მეტი გვალვა გამძლეობით გამოირჩევა და სარწყავ პირობებშიც მაღალ მოსავალს იძლევა. აღსანიშნავია, რომ სარწყავ პირობებში ჩვენთან 2-3-ჯერ ითიბება და საერთო ჯამში მაღალი მოსავლიანობით გამოირჩევა.

შვრია მეტად მნიშვნელოვანი კულტურაა. იგი წლის ყველა პერიოდში შეიძლება დაითესოს და მისგან მაღალი მოსავალი მივიღოთ. აქედან გამომდინარე შვრია შეიძლება მოვიყვანოთ, როგორც ძირითადი კულტურა, ასევე შუალედური ნებისმიერ დროს. ადრე გაზაფხულზე, თავთავიანი პურეულის ნაწვერალზე და შემოდგომაზე სასილოსე სიმინდის ადების შემდეგ და საადრეო ბოსტნეულის ადების შემდეგაც.

მინდვრად საკვებწარმოებაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს შუალედურ კულტურებს. შუალედური ეწოდება ისეთ კულტურებს, რომლებიც საჭიროებენ კულტურათა სპეციალურად გამოყოფილ ფართობს, ითესებიან და მოსავალს იძლევი-

ან ძირითადი კულტურებისაგან გამოთავისუფლებულ ფართობებში. ჩვენს პირობებში ასეთი პირობები გვაქვს: ადრე გაზაფხულზე (ძირითადი კულტურების თესვამდე), თავთავიანი პურეულის ადების შემდეგ ნაწვერალზე, შემოდგომაზე-სასილოსე სიმინდისა და ადრეული ბოსტნეული კულტურების ადების შემდეგ და შემოდგომიდან აპრილის ბოლომდე (რომელთაც მოხამთრე შუალედური კულტურები ჰქვია).

საქართველოს დაბლობი ზონის საუკეთესო გარემო-კლიმატური პირობები, ხანგრძლივი საგვეგეტაციო პერიოდი, დიდი რაოდენობით აქტიურ ტემპერატურათა ჯამი, სარწყავი წყალი და ზოგიერთ ადგილებში ბუნებრივი ტენი იმის სრულ შესაძლებლობას იძლევა, რომ მინდვრადწარმოებულ საკვების ბალანსში მკვეთრად გაზარდოს შუალედური კულტურების თესვა- მოყვანის გზით მიღებული საკვების პროცენტული რაოდენობა.

შუალედური კულტურების თესვით საკვების წარმოება თითქმის შეუზღუდავ და ეკონომიურად გამართლებული ღონისძიებაა. ვინაიდან ითესებიან და მოსავალს იძლევიან ძირითადი კულტურებისაგან გამონთავისუფლებულ შუალედებში. შუალედური კულტურების თესვა-მოყვანა საშუალებას იძლევა რაციონალურად გამოვიყენოთ სახნავი მიწა, სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა მუშახელი, წყლის რესურსები და სხვა საშუალებანი, რაც თავისთავად განაპირობებს შრომის მწარმოებლობის მაღალ დონეს. შუალედური კულტურების წარმოება შეიძლება მოეწყოს მცირე დანახარჯებით მექანიზაციის მაქსიმალური გამოყენებით. გამოკვ-

ლევებით დადასტურებულია, რომ შუალედური კულტურების მოყვანის შემთხვევაში საკვების თვითღირებულება 15-20% მცირდება.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ შუალედური კულტურების თესვა-მოყვანა მეტად ეფექტურია სარეველების წინააღმდეგ ბრძოლის თვალსაზრისით.

გარდა ამისა შუალედური კულტურებიდან ერთწლოვანი პარკოსნების, ბარდის, ცერცველას და ცულისპირას გამოყენება ამდიდრებს და ზრდის ნაყოფიერებას, აუმჯობესებს ნიადაგის სტრუქტურას და ხელს უშლის წყლისმიერ და ქარისმიერ ეროზიას.

ძირითადი და შუალედური კულტურების სწორი შეთანაწყობით სრულიად შესაძლებელია, რომ პირუტყვი უზრუნველყოფილი იყოს მთელი წლის განმავლობაში მწვანე და წვნიანი საკვებით.

უნდა აღინიშნოს 1980-1985 წლებში ქვეყანაში შუალედური წესით ნათესმა ფართობმა 100 000 ჰექტარს მიაღწია. დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოში მისი გაორმაგების შესაძლებლობა არსებობს.

აღნიშნული ღონისძიებების გონივრულად წარმართვის პირობებში შესაძლებელია მომავლისათვის 100 000 ჰექტარით შემცირდეს ძირითად ნათესებში საკვები კულტურების მიერ დაკავებული ფართობები (რომელიც ყოველწლიურად 330-340 ათას შეადგენდა) და იგი გამოყენებულ იქნას ძვირფასი მარცვლეული კულტურების სიმინდისა და ხორბლის დასათესად.

მევენახეობის არსებული მდგომარეობა და განვითარების პერსპექტივები საქართველოში

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიურმა საბჭომ მიმდინარე წლის 29 ნოემბერს მოისმინა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის ნოდარ ჩხარტიშვილის მოხსენება “მევენახეობის არსებული მდგომარეობა და განვითარების პერსპექტივები საქართველოში.”

აღინიშნა, რომ ქვეყანაში განხორციელებული გარდაუვალ და მეტად სასურველ რეფორმებს, განსაკუთრებით მიწის პრივატიზაციის პროცესს, პირველ ეტაპზე თან ახლდა მოუშაადებელი, ნაჩქარევი ნაბიჯები, რამაც მძიმე დაღი დაახვა აგრარულ სექტორს, მათ შორის მევენახეობას.

ამ პერიოდის მძიმე დაღი დღემდე მოყვება თანამედროვე მევენახეობას, რომლის უპირველესი მაჩვენებელი, სამრეწველო ვენახის ფართობი აღწერით 37 419 ათას ჰექტარამდე შენარჩუნებული, რაც 1980-1990 წლების საკარმიდამო ვენახების ფართობზე ნაკლებია, და უტოლდება 1921 წლის მაჩვენებლებს, რაც შესაბამისად აისახება ქვეყანაში წარმოებული ყურძნის რაოდენობაში. კერძოდ, 1990 წელს ღვინის ქარხნების მიერ 433 ათასი ტონა ყურძენი გადაამუშავდა, 2003 წელს მან მხოლოდ 19.5 ათასი ტონა შეადგინა (22.2-ჯერ ნაკლები); შესაბამისად ქვეყანაში ამ წლებში დამზადდა 16 183 ათასიდან 2 414 ათასი დეკალიტრი ღვინო და ღვინის მასალა. შესაბამისად შემცირდა ცქრი-

ალა (შამპანური) ღვინოებისა და კონიაკის წარმოებაც. უარყოფითი შედეგი დღემდე გრძელდება – ბოლო წლებში ქვეყანაში წარმოებული ყურძნის რაოდენობა 100-150 ათას ტონას არ აღემატება. ძირითადად მსხვილი კომპანიების მონაწილეობით, რაც შორს არის შესაძლებლობის ფარგლებიდან. გლეხურ – ოჯახური მევენახეობა (ისე როგორც სხვა მიმართულებები) უწყურადღებოდ არის მიტოვებული.

ქვეყანაში შიდა პოლიტიკური სტაბილურობის (1995-1998 წწ) დასაწყისიდანვე აგროსამრეწველო სექტორში უპირველესად აღდგენითი პროცესები მევენახეობა – მეღვინეობით დაიწყო. ისტორია მეორდება. გლეხი დაუბრუნდა ვენახს, განახლდა მიტოვებული ვენახების მოვლა – პატრონობა, აღდგენა – რეკონსტრუქცია; გაჩნდა ახალი ვენახების გაშენების მსურველები; გამოჩნდნენ ნამყენი ნერგის მწარმოებლებიც – გლეხური მეურნეობის პირობებში, რაც მოცემულ ეტაპზე მხარდაჭერილი და წახალისებული იქნა. ნამყენი ნერგის

დეფიციტის გამო მოისინჯა ვენახის გაშენება (ყვარელში – საფერავი) საკუთარ ფესვზე – რქით, რაც დასაწყისშივე აიკრძალა, როგორც უპერსპექტივო და იგი შეწყდა. გამონდგენ სამრეწველო მასშტაბით ნერგის მწარმოებლები: კახეთში: კონდოლში, ყვარელში, თელავში, კისისხევიში, ქართლში – მცხეთა, იმერეთში – სვირის სანერგე. მაღალი კატეგორიის ნამყენი ნერგი შემოტანილი იქნა უცხოეთიდანაც; კერძოდ, თელავში, წინანდლის მიკრო-ზონაში ნინო ანანიაშვილის მამულში, რამაც რა თქმა უნდა სასურველი შედეგი გამოიღო.

განახლდა არსებული ღვინის ქარხნები, მოხდა მარნების აღდგენა-რეკონსტრუქცია. დაიწყო ახალი ქარხნების მშენებლობა, რომლებიც აღიჭურვა თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებით, ტექნოლოგიური ხაზებით, კერძოდ: კახეთში: “თელავის მარანი”, “ჯვს”, ყვარელში: “ვაზის ცრემლები”, “ქინძმარაული”, “საქართველოს მარანი”, ქართლში – “შატოს მუხრანი”, იმერეთში – “ხარება”, რაჭაში – “ოქროს ხვანჭკარა” და სხვ.

დაიწყო ურთიერთობა საგარეო ბაზრებთან. პირველად ქვეყანაში შეიქმნა დარგის მართვის სამართლებრივი საფუძველი – საქართველოს კანონი ვაზისა და ღვინის შესახებ (1998 წ.), შესწორებები განხორციელდა 2002 და 2010 წლებში. დამუშავდა დარგის რეაბილიტაციის პროექტი.

უმთავრეს პრიორიტეტულ მიმართულებად კვლავ რჩება უმაღლესი ხარისხის მშრალი (თეთრი და წითელი), ბუნებრივად მოტეხო, ქართული ცქრიალა ღვინოების წარმოებისათვის სანედლეულო ბაზის განვითარება, ძირითადად ქართული აბორიგენული, უნიკალური ჯიშების ბაზაზე, რომლის შევსება განხორციელდება წინასწარ აპრობირებული და რეკომენდირებული ჯიშების გამოყენებით, მოქმედი კანონმდებლობის დაცვით.

შიდა დარგობრივ პრიორიტეტთა შორის პრიორიტეტად კვლავ რჩება ბიოლოგიურად ჯანსაღი (ვირუსისაგან თავისუფალი) სელექციურად სუფთა, უმაღლესი კატეგორიის სერთიფიცირებული სარგავი მასალის (ნერგის) წარმოების მყარი ბაზის შექმნა.

ვაზისა და ხეხილის ჯანსაღი, სერთიფიცირებული ვაზის ნერგის წარმოების საბაზისო სანერგე უკვე შექმნილია და ფუნქციონირებს მცხეთის რაიონის სოფელ ჯიდაურაში, 55.0 ჰა ფართობზე; ახლა პროგრამაშია მისი გაფართოება მხარეების მიხედვით და ამავე კატეგორიის სამრეწველო სარგავი მასალის წარმოების ბაზის შექმნა.

საქართველოს მევენახეობაში მკრთალად არის წარმოდგენილი სუფრის ყურძნის წარმოების სფერო. მას მხოლოდ ადგილობრივი მოხმარების დანიშნულება აქვს მინიჭებული, რაც გაუმართლებელია. საჭიროა: შეიქმნას სუფრის ყურძნის წარმოების გაფართოების ჯიშობრივი ბაზა, ცოცხალი სახით (მცენარედან) ხანგრძლივ სეზონზე მოხმარების გათვალისწინებით (კონვეირული სისტემა); ამაღლდეს სასუფრე და საქიშმიშე ყურძნის წარმოებისა და მომხმარებლისათვის მიწოდების კულტურა; შემუშავდეს ქვეყანაში სუფრის ყურძნის წარმოების სახელმწიფო მიზნობრივი პროგრამა ექსპორტის გათვალისწინებით.

21-ე საუკუნეში ქართული მეღვინეობის

უმთავრესი პრიორიტეტია წარმოშობის ადგილის დასახელების, კონტროლის დაქვემდებარებული ღვინოების წარმოების სანედლეულო ბაზის გაფართოება და მოწყობა.

ამჟამად რეგისტრირებულია საერთაშორისო რეესტრში 18 დასახელების ღვინო; რეზერვი კვლავ დიდია და იგი რაციონალურად უნდა იქნეს გამოყენებული.

2004 წლის აღწერის მასალების მიხედვით საქართველოში აღრიცხულია 37.5 ათასი ჰექტარი ვენახი; იქვე მინიშნებულია ტერიტორიები, რომელთა ვენახებიც არ შესულა აღრიცხვაში, სადაც შესაძლებელია 7-10 ათასი ვენახის არსებობა, რომლის გათვალისწინებით დღეისათვის ოფიციალურ წყაროებში საქართველოში 45.0 ათასი ჰექტარი ვენახის არსებობაზე მიუთითებენ, რაც დაახლოებით XX საუკუნის 30-იანი წლების მაჩვენებელს უტოლდება და თითქმის ნახევარია 1875 წლის მაჩვენებლებისა (75.0 ათასი ჰა.).

ქვეყანაში მხარეების მიხედვით კახეთი ყოველთვის იყო ფლაგმანი და ასეა ახლაც; მთელი ფართობის 68% ანუ 32 823 ჰექტარი მოდის კახეთზე; ქართლში – 4177 ჰა (9%); იმერეთში – 18% ე.ი. 8584 ჰა; რაჭა-ლეჩხუმში – 1348 ჰა (3%); გურია – 268.0 ჰა (1%); სამეგრელო – 775.0 ჰა (2 %), აჭარა – 42.0 ჰა. სულ საქართველოში 48 017 ჰა ვენახს ვარაუდობენ. მევენახეობა – მეღვინეობის უძველეს მხარეში მესხეთში სადღეისოდ ვენახის ფართობი 7.0 ჰა-ს შეადგენს.

აღსანიშნავია, რომ აღწერის მასალები არ არის სრულყოფილი. იგი ვერ ასახავს ვენახების აგროტექნოლოგიურ და ბიოლოგიურ ფონს, ჯიშურ შედგენილობას, ვენახების კატეგორიებს, ნამყენი, საკუთარ ფესვებზე, გაშენების სქემებს და საერთოდ მთელ სტრუქტურას, რაც აუცილებელია ქვეყანაში დარგის განვითარების პერსპექტიული პროგრამების შესამუშავებლად.

აღნიშნულიდან გამომდინარე გადაუდებელია ვენახების (სხვა სახ. სამ. კულტურების) სრულყოფილი აღწერა – ინვენტარიზაცია – პასპორტიზაცია.

ხანგრძლივი კვლევებისა და შესწავლის საფუძველზე მევენახეობის ზონების და მხარეების მიხედვით შედგენილია სამრეწველო ვაზის ჯიშების სტანდარტული ასორტიმენტი, რომლის განახლება, შევსება, გაუმჯობესება მუდმივი პროცესია და იგი გაგრძელდება.

სამრეწველო ასორტიმენტი ძირითადად შედგენილია ადგილობრივი, აბორიგენული, საუკეთესო, მაღალხარისხოვანი ვაზის ჯიშების გამოყენებით; აგრეთვე გამოყენებულია ამავე პრინციპით შერჩეული უცხოური, ინტროდუცირებული ვაზის ჯიშები (10-მდე ჯიში); მ.შ. სუფრის ყურძნის ჯიშები.

სამრეწველო ვაზის ჯიშები (ჰა-ბით):

რქაწითელი 19741, საფერავი 3704, მწვანე კახური 249, ქისი 20, ხიხვი 5, კაბერნე სოვინიონი 223, გორული მწვანე 224, ჩინური 955, თავკვერი 29, ალიგოტე 97, პინო თეთრი 171, ციცქა 2839, ცოლიკოური 6161, კრახუნა 36, ოცხანური საფერე 5, წულუკიძის თეთრი 152, ალექსანდროული მუჯურეთული 219, უსახელოური 8, ოჯალეში 25, ჩხავერი 20, ალადასტური 46.

სამწუხაროდ, საქართველოს ვენახების ჯიშობრივი შედგენილობის სრულყოფილი და დღევანდე-

ლი მდგომარეობის ამსახველი მონაცემები არ გაგვანჩნია; 2004 წელს მონაცემებიდან ჩანს, რომ თითქმის გაქრობის ზღვარზეა, სავალალო მდგომარეობაშია თავისი უნიკალური გამორჩეული ვაზის ჯიშები: ჩხავერის, ოჯალეშის, უსახელოურის, ოცხანური საფერეს, კრახუნას და სხვათა ფართობები, რომელთა აღდგენა-განვითარება სამთავრობო ზრუნვის საგანი უნდა გახდეს.

სამწუხაროდ, ბოლო წლებში ქვეყანაში გახშირდა უცხოური ვაზის ჯიშების სამრეწველო დანიშნულებით შემოტანა-გავრცელება წინასწარი აპრობაციის, შემოწმების გარეშე, რამაც სასურველი შედეგი არ მოგვცა; მაგ: შატო მუხრანში იტალიელი კონსულტანტის ინიციატივით საუკუნის დასაწყისში შემოტანილი იქნა უცნობი ვაზის ჯი-

ში. “ნერო დე ოლა”, რომელიც 4-5 წლის შემდეგ ამოსაძირკვი გახდა და ამოიძირკვა კიდეც; ასევე, მეცნიერული რეკომენდაციის გარეშე კაბერნე სოვინიონი აღმოჩნდა თერჯოლის რაიონში, შეუფერებელი ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებში. გასულ წელს 5 წლის ვენახი ამოიძირკვა; სხვა მაგალითებიც ბევრია, როლებიც რეაგირების გარეშე არ უნდა დარჩეს და სათანადო წესრიგი უნდა დამყარდეს ამ სფეროშიც.

ზემოთ აღინიშნა, რომ 21-ე საუკუნეში ქართული მეღვინეობის პრიორიტეტია ადგილწარმოშობის დასახელების ღვინოების წარმოების გაზრდა, რომლის შესაძლებლობაც ჩვენს ქვეყანას უხვად გააჩნია.

მეფუტკრეობის დარგის თანამედროვე მდგომარეობა და მისი განვითარების პერსპექტივები

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიურმა საბჭომ მიმდინარე წლის 29 ნოემბერს მოისმინა ბიოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორის, საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის, ბორის წითლიძის მოხსენება “ მეფუტკრეობის დარგის თანამედროვე მდგომარეობა და მისი განვითარების პერსპექტივები”.

აღინიშნა, რომ საქართველოში მეფუტკრეობის დარგის ძირითად პრიორიტეტულ მიმართულებას ყოველთვის შეადგენდა მსოფლიოში აღიარებული ქართული ფუტკრის ხალასი სახით შენარჩუნება, დაცვა და მისი შემდგომი სრულყოფა. დარგის მნიშვნელობა ადამიანთა საზოგადოების განვითარებაში ფართო დიაპაზონს უნდა ისახავდეს. თუ წინათ ფუტკრის პროდუქტებიდან მთავარი ყურადღება მხოლოდ თაფლისა და ცვილის წარმოებას ექცეოდა, რომელთა გამოყენების სპექტრი საყოველთაოდაა ცნობილი, ამჟამად ფუტკრეობის ისეთი პროდუქტები, როგორცაა ყვავილის მტვერი, დიდნეკლი, ფუტკრის რძე და შხამი უნიკალური სამკურნალო და სასურსათო პრეპარატების საწარმოებლად გამოყენებული. ამდენად ამ პროდუქტების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაზრდას, მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლია სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოების განვითარებაში.

საქართველოში კულტურული მეფუტკრეობის ჩამოყალიბების პერიოდში მოხდა რამდენიმე ძირეული ცვლილება, რამაც განაპირობა მეფუტკრეობის მდგომარეობა, კერძოდ: გრძელ ხორთუმიანი ქართული რუხი ფუტკრის აღმოჩენას თან მოჰყვა ქართული ფუტკრის ძირითადი სამეურნეო და ბიოლოგიური თვისებების შესწავლა, პოპულაციების გამოვლენა და სხვა, რამაც სათავე დაუდო მის გავრცელებას მეზობელ და შორეულ ქვეყნებში; სახელმწიფო საჯიშე მეურნეობების შექმნამ და ქართული ფუტკრის ხალასჯიშიანობის დაცვის მექანიზმმა თავის დროზე მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა დარგის აღმავლობაში.

ასევე მეტად მნიშვნელოვანია მეფუტკრეობის ინსტიტუტის როლი დარგის განვითარებაში. ინსტიტუტის მიერ წლების განმავლობაში შემუშავებულია რიგი პროგრესული ღონისძიებები, რომელთა საწარმოო რეალიზაცია ფუტკრის მოვლა-

მოშენებისთვის ოპტიმალურ პირობებს ქმნის. აღნიშნული ეხება ქართული ფუტკრის სხვადასხვა პოპულაციების გამოვლენას, პოპულაციების შიგნით გაღრმავებული სელექციის წარმართვას, ახალი ხაზების მიღებას, დაავადებათა წინააღმდეგ მაღალეფექტური სამკურნალო საშუალებების შემუშავებას და წარმოებაში დანერგვას, საკვები ბაზის სრულყოფილ შესწავლას, სადამტვერო სამსახურის სათანადო დონეზე დაყენებას, ფუტკრის პროდუქტების გადამუშავებისა და შენახვის თანამედროვე ტექნოლოგიების შემუშავებას, იაფი სასურსათო ნედლეულიდან ფუტკრის ხელოვნური საკვების მიღებას სასაქონლო თაფლის წარმოების გაზრდის მიზნით, მეფუტკრეობაში შრომატევადი სამუშაოების მექანიზაციას, ტექნიკის ახალი ნიმუშების შექმნას და სხვა.

სამწუხაროდ უახლოეს წარსულში (XX საუკუნის ბოლოს) მოხდა ამ სისტემის ნგრევა და სახელმწიფო საკუთრებიდან ფუტკრის გადასვლა კერძო პიროვნებების ხელში, რის შედეგადაც გაუარესდა სანაშენე მასალისა და ძირითადი გენოფონდის თვისებები, მოიშალა ჯიშური სიწმინდის დაცვის მექანიზმი. ამჟამად ჩვენს ხელთ არსებული მონაცემებით ფუტკრის ოჯახების საერთო რაოდენობიდან 99.9% კერძო სექტორშია, რის გამოც თაფლის წარმოების თითქმის 100% ოჯახურ მეურნეობებზე მოდის. შემდგომში დარგის საერთო მდგომარეობის გაუარესებას თან დაერთო მეფუტკრეობის ინსტიტუტის ოპტიმიზაციის მომიზეზებით მკვლევარების სამუშაოდან დათხოვნა და მთელი სამეცნიერო ქსელის განადგურება.

საუკუნოვანი ტრადიციების მქონე დარგის აღორძინებისა და წინსვლისათვის განსახორციელებელი იქნება რიგი კონკრეტული ღონისძიებები, რომელთაგან უმთავრესია: ქართული ფუტკრის გავრცელებული პოპულაციების ბუნებრივი არსებობის ზონებში საჯიშე საფუტკრეებისა და სანა-

შენე მასალის რეპროდუქტორთა შექმნა, ჯიშური სიწმინდის დასაცავად აუცილებელი ორგანიზაციული ღონისძიებების შემუშავება და გამოყენების უზრუნველყოფა; თაფლის გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნა და საექსპორტო პროდუქციის წარმოების აღდგენა; საფუტკრე ინვენტარისა და მოწყობილობების დამამზადებელ საწარმოთა შექმნის სტიმულირება; მეფუტკრეობის ინსტიტუტის ძირითადი სტრუქტურული ერთეულების აღდგენა და კვლევის პრიორიტეტული მიმართულების განსაზღვრა, რომელთაგან უმთავრესია: მეფუტკრეობის დარგის სპეციალისტების მომზადება; აუცილებელია აღდგეს მეფუტკრეობის საგნის სწავლება აგრარულ უნივერსიტეტში ან შესაბამისი პროფილის სხვა უმაღლეს სასწავლებელში; ხალასად ფუტკრის მოვლა-მოშენების ორგანიზება ძირითად სანაშენე კერებში თანამედროვე მიღწევათა გამოყენებით; ფუტკრის დაავადებათა სამკურნალო ახალი პრეპარატების შექმნისა და შემოსული (იმპორტული) საშუალებების კვალიფიციური შემოწმები-

სა და გამოყენების სისტემის შექმნა; ახალი თაფლოვანი მცენარეების გამოვლენისა და სანერგეების შექმნის სისტემის ამოქმედება; ფუტკრის პროდუქტების წარმოებისა და გადამამუშავების თანამედროვე ხერხების დანერგვა საწარმოებში, პროდუქტების სტანდარტიზაცია და სერთიფიცირება, უცხოეთის ბაზარზე დამკვიდრების ხელშეწყობა; ფუტკრის პროდუქტებისაგან ახალი სასურსათო მასტიმულირებელი და სამკურნალო პრეპარატების შექმნა და წარმოებაში დანერგვა.

ეჭვგარეშეა აღნიშნულის განხორციელება, სახელმწიფოს მხრიდან სათანადო დახმარების საფუძველზე სარგებლობას მოუტანს საერთო საქმეს, რის გამოც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან საჭირო სახსრები უნდა გამოიყოს მიზნობრივად – მეფუტკრეობის დარგის განვითარების სახელმწიფო სპეციალური პროგრამების საფუძველზე ეტაპობრივად. გაწეული ხარჯები კი მოკლე დროში საკმაო უკუგებით იქნება დაბრუნებული.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის ზაურ ჩანქსელიანის ანგარიში 2011 წელს ჩატარებული სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის შესახებ

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიურმა საბჭომ 2012 წლის 28 დეკემბერს მოისმინა ინფორმაცია: “საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის ზაურ ჩანქსელიანის ანგარიში 2011 წელს ჩატარებული სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის შესახებ.”

აღინიშნა, რომ აკადემიკოსი ზაურ ჩანქსელიანი საანგარიშო წელს მუშაობდა საკვლევ თემაზე: “შავი ზღვის აუზის მდინარეთა რადიოეკოლოგიური გამოკვლევა”, რომელსაც ამუშავებს საქართველოს აგრარული უნივერსიტეტის რადიოლოგიისა და ეკოლოგიის ინსტიტუტის რადიოლოგიისა და მოდელირების ლაბორატორია. იგი ი. გოგებაშვილის თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზუსტი და საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტზე ასწავლიდა საგანს “რადიოეკოლოგია”.

გამოქვეყნებული აქვს სტატიები: Оценка дозовых нагрузок на население регионов южного Кавказа. Сборник докладов выводы и рекомендации международной конференции «Двадцать пять лет Чернобыльской катастрофы. Безопасность будущего». часть 1. Украина, Киев, 2011.

Поступление радионуклидов Чернобыльского генезиса в рацион питания населения Грузии Сборник докладов выводы и рекомендации международной конференции «Двадцать пять лет Чернобыльской катастрофы. Безопасность будущего». часть 1. Украина, Киев, 2011

Dynamics of atmospheric moving of products chernobyl accident to southern Caucasus. Unternational conference Twenty-five Years after Chernobyl Accident. Safety for the Future. 2011 Kyiv, Ukraine

გამოაქვეყნა (თანაავტორი ვ. ხოსიტაშვილი) სახელმძღვანელო “მცენარეული რადიოპროტექტორები” ქ. თბილისი, 2011 წელი 280 გვ.

მისი ხელმძღვანელობით დამუშავდა სადოქტორო დისერტაცია თემაზე: “გარდაბნის თბოელექტროსადგურის ზეგავლენის ზონის აგროლანდშაფტების რადიოეკოლოგიური დახასიათება”, მუშავდება სადოქტორო დისერტაციები ა. წერეთლის

ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში თემაზე: “ქუთაისისა და მისი მიმდებარე ბიოლანდშაფტების რადიოეკოლოგიური კვლევა” და “მახათას მთის რადიოეკოლოგიური დახასიათება”. მონაწილეობდა: საქართველოს აგრარულ უნივერსიტეტის საერთაშორისო კონფერენციაში, გააკეთა მოხსენება თემაზე: “ამერიკული თეთრი პეპელას წინააღმდეგ რადიობიოლოგიური მეთოდის გამოყენება.” “25 წელი ჩერნობილის კატასტროფიდან. მომავლის უსაფრთხოება”. 2011 წლის 20-22 აპრილი, უკრაინა, კიევი. თემა “ჩერნობილის დროინდელი რადიონუკლიდების გენეზისი და მათი მოხვედრა საქართველოს მოსახლეობის კვებით რაციონში”.

არის სახელმწიფო გრანტის “სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მავნებლებთან ბრძოლის რადიობიოლოგიური მეთოდის გამოყენება და მისი დანერგვა” მენეჯერი.

საქართველოს ეროვნული აკადემიის პროზოდოქტორის სხდომაზე გაიტანა საკითხი “ყურმის ჭაჭისგან რადიოპროტექტორების დამზადების ტექნოლოგია და მისი დანერგვის პერსპექტივები” 2011 წლის 3 ნოემბერი.

არის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო ეროვნული ფონდის სამეცნიერო საბჭოს წევრი; საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიის წევრი; თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ზუსტი და საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტის დისერტაციების დაცვის საბჭოს წევრი.

წარდგენილი აქვს განაცხადი პატენტზე: “ამერიკული თეთრი პეპელას წინააღმდეგ ბრძოლის რადიობიოლოგიური მეთოდის გამოყენებისა და დანერგვის მეთოდზე”.

საქართველოში კოოპერაციული მშენებლობის პრინციპული ასპექტების შესახებ.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიურმა საბჭომ 2012 წლის 28 დეკემბერს მოისმინა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის თამაზ კუნჭულიას მოხსენება: “საქართველოში კოოპერაციული მშენებლობის პრინციპული ასპექტების შესახებ.”

აღინიშნა, რომ საქართველოს პარლამენტში განსახილველად მზადდება კანონის პროექტი “ფერმერთა ჯგუფებისა და გაერთიანებების შესახებ”. იგი შემუშავებულია პარლამენტის აგრარულ საკითხთა კომიტეტის ინიციატივით ევროკავშირისა და ქართველი ექსპერტების მიერ.

კანონპროექტი ეყრდნობა “მეწარმეთა შესახებ” კანონში მოცემულ დებულებებს კოოპერატივების შესახებ რის გამოც ხშირია მითითებები კანონში არსებულ სხვადასხვა მუხლებზე. კანონპროექტში ასევე ხშირად მოხსენებული სამართლებლოვი დოკუმენტები: “სამოქალაქო კოდექსი”, “საგადასახადო კოდექსი”, “საჯარო რეესტრი” და სხვა.

კანონპროექტს ახლავს ცვლილებებისა და დამატებების პროექტები “საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი”, “საქართველოს საგადასახადო კოდექსი”, კანონში “მეწარმეთა შესახებ”, “საჯარო რეესტრში” და “საქართველოს მთავრობის დადგენილების” პროექტი.

კანონპროექტი თავისი დანართებით დაგზავნილია სხვადასხვა სახელმწიფო და კერძო უწყებაში, მათ შორის საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, სადაც ორჯერ შედგა მისი განხილვა საზოგადოების ფართო წრეების მონაწილეობით. ამ შესვედრაზე არაოფიციალურად გადმომცეს კანონპროექტი სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში განსახილველად.

პარლამენტის ინიციატივით “ფერმერთა ჯგუფებისა და გაერთიანებების შესახებ” კანონპროექტის მომზადება მიუთითებს საწარმოს ამ ფორმისადმი ხელისუფლების ყურადღების გამახვილებაზე, რომლის მიზანი უპირველეს ყოვლისა პარცელირებული მიწების კონსოლიდაციაა, სადაც შესაძლებელი იქნება ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა, პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის ამაღლება.

“ფერმერთა ჯგუფებისა და გაერთიანებების შესახებ” კანონპროექტის მიმართ გვაქვს შენიშვნები:

კანონპროექტის სახელწოდება უნდა იყოს “სასოფლო-სამეურნეო” კოოპერატივებისა და გაერთიანებების შესახებ”. როგორც ჩანს კანონპროექტის სათაურს ავტორები ამრთლებენ იმით, რომ სახელწოდებამ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შესახებ გლესობაში არ გამოიწვიოს კოლმეურნეობების რეაბილიტაციის განცდა, რასაც სხვა უძრავ ქონებასთან ერთად მიწაზე საკუთრების დაკარგვა მოყვება.

“მეწარმეთა შესახებ” კანონზე ხშირი მითითება კანონის წამკითხველს მრავალ უხერხულობას უქმნის, მით უფრო გლესს, რომელმაც ამ კანონით უნდა იხუმლდვანელოს. ამიტომ კანონს უნდა დაერთოს “მეწარმეთა შესახებ” კანონიდან პროექტში მითითებული მუხლები. უკეთესი იქნება

თუ გამოქვეყნდება განმარტება კანონთან დაკავშირებით.

კანონპროექტი უნდა ითვალისწინებდეს კოოპერატივების ჩამოყალიბებისა და მათი საქმიანობისადმი სახელმწიფო მხარდაჭერას, როგორც ეს გათვალისწინებულია გაეროს ღონისძიებებში განვითარებად ქვეყნებში კოოპერატივების მშენებლობასთან დაკავშირებით. სახელმწიფო მხარდაჭერაში იგულისხმება: კოოპერატივის წევრების ფულადი პაის დაფარვა, ოფისის შექმნა, რემონტი, მოწყობა, გამგეობის წევრებსა და სხვა მომსახურე პერსონალს შრომის ანაზღაურება რამდენიმე თვის განმავლობაში, კოოპერატივების წარმოების ცვლადი და მუდმივი საშუალებების შექმნა, კოოპერატივების წევრების სწავლება, ერთჯერადი ტრენინგების მოწყობა, ძვირად ღირებული საშუალებების შექმნა, სესხის პროცენტის დაფარვა და ა.შ.

კანონპროექტში ნათლად უნდა იყოს აღნიშნული, რომ კოოპერატივების ჩამოყალიბება არ წარმოშობს ახალ ვალდებულებას სახელმწიფოს წინაშე.

ქვეყნებში, სადაც კოოპერატივების ჩამოყალიბების ბუნებრივი პროცესები იძულებით იქნა შეწყვეტილი, კოოპერატივების აღმშენებლობის ხელახალი მცდელობა უდიდეს წინააღმდეგობებს აწყდება, რომლის დაძლევა პროცესზე მძლავრი ეკონომიკური ზემოქმედების გარეშე, თითქმის შეუძლებელია. აქედან გამომდინარე, კანონის მიღება არ ნიშნავს გარანტირებულ წარმატებას. უცხოეთის გამოცდილების გაზიარება ნაკლებპროდუქტიული იქნება, რამდენადაც იგი ეფუძნება კოოპერატიული მშენებლობის ბუნებრივ პროცესს. რომელიც საქართველოში შეწყვეტილი იქნა გასული საუკუნის 30-იან წლების მიჯნაზე, როცა მოხდა გლესების ქონების ექსპროპორცია და მისი კოლმეურნეობებში იძულებით გაერთიანება. საქართველოში დღეს ჩამოყალიბებული რამდენიმე კოოპერატივის გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მოსამზადებელ სამუშაოებს სულ მცირე 2-3 წელი მაინც დასჭირდა.

ყოველივე ზომოთქმულის გათვალისწინებით შესამუშავებელია სოფლად კოოპერატივების, მშენებლობის სტრატეგია, რომელსაც პასუხობს აკადემიური საბჭოს მიერ 2010 წლის 30 ივნისს განხილული საკითხი საქართველოს აგროსასურსათო სექტორში მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების შესახებ, რომელიც ითვალისწინებს გლესების საინიციატივო ჯგუფებთან ერთად ადგილობრივი თვითმართველობის ორგანოების წარმომადგენლების (სახელმწიფო), საეკლესიო პირების (რწმენა), მეცნიერების (ახალი ტექნოლოგიები) მონაწილეობით ვიწროსპეციფიკიზებული კოოპერატივების ჩამოყალიბებას.

კოოპერატივების ვიწრო სპეციფიკიზაცია, რასაც ბევრი სპეციალისტი ეწინააღმდეგება, არა

მარტო მრავალდარგიანობის აღმოფხვრის, არამედ წარმოების კონცენტრაციის საშუალებაა, რის გარეშეც კონკურენტუნარიანი პროდუქციის წარმოება შეუძლებელია. მრავალდარგიანობა, რომელიც საქართველოს სოფლის მეურნეობის ბუნებრივი მახასიათებელია, დღევანდელი ტექნოლოგიების პირობებში უარყოფით ფაქტორად უნდა მივიჩნიოთ.

პოსტსოციალისტურ ქვეყნებში კოოპერატიული მშენებლობის გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ აუცილებელია სახელმწიფო უწყებებში მართვის შესაბამისი რგოლების შექმნა. აქედან გამომდინარე სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, რომელიც კოოპერატიული მშენებლობის ყველაზე ფართო სფეროა, უნდა ჩამოყალიბდეს კოოპერატივების მშენებლობის სამმართველო (მთავარი სამმართველო), ხოლო მთავრობის კანცელარიასთან – გან-

ყოფილება, სადაც სოფლის მეურნეობის საწარმოო კოოპერატივების გარდა თავს მოიყრის სამომხმარებლო, სამშენებლო, ენერგეტიკული, სამედიცინო, საკრედიტო, სატრანსპორტო, ტურისტული და სხვა სახის კოოპერატივების მშენებლობის კოორდინაციის, მათი ურთიერთკავშირის, კოოპერატივების საერთაშორისო აღიანსთან ურთიერთობის საკითხები, კანონშემოქმედებითი საქმიანობა.

რამდენადაც კოოპერატივების მშენებლობის შესახებ აკადემიის შეხედულებები განსხვავებულია ე.წ. ტრადიციული მიდგომებისაგან, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია ჩვენი აზრი კოოპერატივების ჩამოყალიბებისა და შესაბამისი მართვის რგოლების ჩამოყალიბების შესახებ ოფიციალურად ეცნობოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და მთავრობის კანცელარიას.

კონფერენციები

ნ.ი. ვავილოვის III საერთაშორისო კონფერენცია

მიმდინარე წლის 6-9 ნოემბერს რუსეთის ფედერაციის ქალაქ სანკტ-პეტერბურგში ჩატარდა ნ.ი. ვავილოვის III საერთაშორისო კონფერენცია **“ნ.ი. ვავილოვის იდეები თანამედროვე მსოფლიოში”**, რომელიც მიჰდგენა ნ.ი. ვავილოვის დაბადებიდან 125-ე წლისთავს.

კონფერენციაში მონაწილეობა მიიღო 350 მეცნიერმა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან. რუსეთიდან, ამერიკიდან, თურქეთიდან, საფრანგეთიდან, ლატვიიდან, გერმანიიდან, ბელორუსიიდან, უკრაინიდან და სხვა.

საქართველოდან კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობა მიიღო და პლენარულ სხდომაზე მოხსენებით “აკადემიკოსი ნ.ი. ვავილოვი საქართველოში” გამოვიდა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი, აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი გურამ ალექსიძე (თანაავტორი აკადემიკოსი პეტრე ნასყიდაშვილი).

კონფერენციის მუშაობა მიმდინარეობდა შემდეგ სექციებში: ნ.ი. ვავილოვი “ცხოვრება

ხანმოკლეა – უნდა ვიჩქაროთ”; მცენარეთა გენეტიკური რესურსები ინტეგრაციისა და მოლეკულური ტექნოლოგიების ეპოქაში; გამოყენებითი ბოტანიკა ნ.ი. ვავილოვიდან დღემდე; კულტურული მცენარეების წარმოშობის თეორია და ევოლუცია; მცენარეების ბუნებრივი იმუნიტეტი მაგნეტიკური ორგანიზმების წინააღმდეგ; სელექცია – მეცნიერება, ხელოვნება თუ ტექნოლოგია. გარდა ამისა კონფერენციაზე განხილული იქნა სასტენდო მოხსენებები.

სამეცნიერო კონფერენციის მონაწილეებმა დაათვალიერეს ნ.ი. ვავილოვის მემორიალური კაბინეტ-მუზეუმი და რუსეთის მემცენარეობის ინსტიტუტის გენეტიკური ბანკი.

კონფერენცია - ილია ჭავჭავაძე და ქართული სოფელი

მიმდინარე წლის 9 ნოემბერს საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში გაიმართა დიდი ქართველი მოაზროვნის, ერის მამად აღიარებული, უკვდავი ილია ჭავჭავაძის დაბადებიდან 175 წლისთავისადმი მიძღვნილი კონფერენცია.

მოხსენება თემაზე “ილია ჭავჭავაძე და ქართული სოფელი” გააკეთა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა პაატა კოდუაშვილმა, რომელმაც განსაკუთრებული ყურადღება გაამახვილა თანამედროვე სოფლის მეურნეობისადმი ილიასეული შეხედულებების აქტუალობაზე.

კონფერენციაზე სიტყვით გამოვიდნენ აკადემიკოსები ნ. ჭითანავა, ნ. ქარქაშიძე, ნ. ბალათურია, გ. ჯაფარიძე და სხვები.

კონფერენციის მუშაობა შეაჯამა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა შ. ჭალაგანიძემ.

მრგვალი მაგიდა საქართველოში მეჩაიეობის რეაბილიტაციის საკითხებზე

მიმდინარე წლის 12 ნოემბერს საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიაში, აკადემიური საბჭოსა და ჩაის მწარმოებელთა ასოციაციის ინიციატივით შედგა მრგვალი მაგიდა საქართველოში მეჩაიეობის რეაბილიტაციის საკითხებზე.

მრგვალ მაგიდაში მონაწილეობის მისაღებად მოწვეულნი იყვნენ: გონა ძნელაძე, შპს “გეოპლანეტი”, თბილისი; თემურ ჯაში, შპს “აგროფირმა ქობულეთი”, ქობულეთი; გონერი სალია, შპს “ლაზი”, წალენჯიხა; გია ხუჭუა, შპს “ანასეული”, ოზურგეთი; უჩა დალაქიშვილი, შპს “ტყიბულის ჩაი”, ტყიბული; ალექსანდრე გამახარია, შპს “თერნალის ჩაი”, წყალტუბო; ირაკლი ღლონტი, შპს “შემოქმედი”, ოზურგეთი; თამაზ მიქაძე, შპს “აგროექსპორტი რიონი”, ქუთაისი; თენგიზ სვანაძე, ჩაის მწარმოებელთა ასოციაციის პრეზიდენტი; რამაზ ფანცხავა, დამსახურებული აგრონომი; თამაზ იმედაძე, ჰუმანიტარული უნივერსიტეტის პროფესორი; ომარ კაჭარავა, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მთავარი სპეციალისტი; ნოდარ ხოხაშვილი, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სამმართველოს ხელმძღვანელი; ვახში შვანია, შპს “კესანეს” დირექტორი, თბილისი; გოგი ბენდელავა, შპს “კესანეს” დირექტორის მოადგილე.

დისკუსია გახსნა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა შ. ჭალაგანიძემ. მეჩაიეობაში

დაგროვილ პრობლემებზე ისაუბრა ჩაის მწარმოებელთა ასოციაციის პრეზიდენტმა თ. სვანიძემ. საკითხის განხილვაში მონაწილეობა მიიღეს აკადემიკოსებმა ნ. ქარქაშაძემ, გ. ჯაფარიძემ, რ. მახარობლიძემ, ვ. ცანავამ, გ. მარგველაშვილმა, აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა თ. კუნჭულიამ, ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორმა შ. მახარობლიძემ, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორმა ა. მესხიშვილმა.

განსაკუთრებით საინტერესო იყო ჩაის მწარმოებლების: გ. ძნელაძის, თ. ჯაშის, გ. სალიას, გ. ხუჭუას, ი. ღლონტის, ვ. შვანიას, გ. ბენდელავას, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლების ნ. ხოხაშვილის და თ. კაჭარავას მონაწილეობა დისკუსიაში. ისინი კონკრეტულად შეეხნენ დარგში დაგროვილ პრობლემებს და სხდომას შესთავაზეს მათი გადაჭრის თავიანთი ხედვები.

გადაწყდა, რომ პრობლემები დალაგდეს მათი სიმძიმისა და შესრულების შესაძლებლობების მიხედვით და წარედგინოს შესაბამის სამინისტროებს გადასაწყვეტად.

საიუბილეო სამეცნიერო კონფერენცია – სკრის საცდელი სადგურს 80 წელი შეუსრულდა

2012 წლის 7 დეკემბერს ქ. გორში, სუხიშვილის უნივერსიტეტში გაიმართა სამეცნიერო კონფერენცია მიძღვნილი სკრაში მეხილეობის სამეცნიერო 122წლისა და საცდელი სადგურის 80 წლის სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობისადმი.

კონფერენცია გახსნა და მისასალმებელი სიტყვა წარმოთქვა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა შოთა ჭალაგანიძემ. მეხილეობის საცდელ სადგურს იუბილე მიულოცა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა გურამ ალექსიძემ.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის სახელით მისალოცი ადრესი გადსცა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა ომარ ბედიამ.

საცდელი სადგურის ისტორიული მიმოხილვა 122 წლის შედეგებით წარმოადგინა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა გივი ბადრიშვილმა. ასევე მისალოცი მოხსენებებით გამოვიდნენ: აკადემიკოსი ნოდარ ჩხარტიშვილი, აკადემიის წევრ-კორესპონ-

დენტი ვაჟა კვალიაშვილი, აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი ჯუმბერ ონიანი, ინსტიტუტის მეხილეობის ყოფილი გამგე გიორგი ჯომარდიძე, აგრარული უნივერსიტეტის მეხილეობის კათედრის ყოფილი გამგე მიხეილ ვარძელაშვილი, საცდელი სადგურის სელექციის განყოფილების გამგე მზია ბაიაძე, გორის მეხილეობის საცდელი სადგურის ყოფილი დირექტორი არჩილ კაჭარავა, მეზაღეობა, მევენახეობისა და მეღვინეობის ინსტიტუტის მეცნიერ თანამშრომელი ზვიად ბობოქაშვილი.

კონფერენციის მუშაობა შეაჯამა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა შოთა ჭალაგანიძემ. კონფერენციამ მიიღო მიმართვა მთავრობისადმი სკრის საცდელი სადგურის აღდგენის და განვითარების ხელშეწყობის შესახებ.

მრგვალი მაგიდა საქართველოში მეცხოველეობის პრობლემატურ საკითხებზე

2012 წლის 12 დეკემბერს საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის სდომათა დარბაზში აკადემიის ორგანიზებით გაიმართება მრგვალი მაგიდა საქართველოში მეცხოველეობის პრობლემატურ საკითხებზე, რომელშიც მონაწილეობას ღებულობდნენ აკადემიის წევრები, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლები, მეცნიერები, აგრარული უნივერსიტეტის პროფესორ-მასწავლებლები, პრაქტიკოსი ვეტეჩიმები და ფერმერები.

შეხვედრა გახსნა აკადემიკოსმა ზურაბ ცქიტიშვილმა. მოსულ სტუმრებს მიესალმა და მრგვალ მაგიდას ნაყოფიერი მუშაობა უსურვა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტმა აკადემიკოსმა გურამ ალექსიძემ. შეკრებილ საზოგადოებას სიტყვით მიმართა სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველმა მოადგილემ დავით შერვაშიძემ. მან ისაუბრა საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიასთან ახლო კონტაქტის მნიშვნელობაზე, რომელიც დადებით ზეგავლენას მოახდენს სოფლის მეურნეობის განვითარებაზე. აღნიშნული შეხვედრის მნიშვნელობაზე ისაუბრა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა თამაზ კუნჭულიამ.

სურსათის ეროვნული სააგენტოს ვეტ-დეპარტამენტის უფროსმა კობა ძამაშვილმა გააკეთა ინფორმაცია საქართველოში ცხოველთა დაავადების კერების შესახებ. დისკუსია გახსნა აკადემიკოსმა ზურაბ ცქიტიშვილმა. დისკუსიის დროს განხილული იქნა შემდეგი საკითხები: ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვის ვეტერინარული ღონისძიებები, სეზონური წველადობის დამღვევის და პროდუქტიულობის ზრდის სხვადასხვა გზები, ხელოვნური განაყოფიერების მეთოდები, ცხოველთა კვების ახლებური მიდგომები, ფერმერთა კოოპერირების (გამსხვილების) მასტიმულირებელი მექანიზმები, პი-

რუტყვთა სასაკლაოების ინფრასტრუქტურა და სხვა. დისკუსიაში მონაწილეობა მიიღეს: აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა თენგიზ ყურაშვილმა, ბიოლოგიის მეცნიერებათა აკადემიურმა დოქტორმა ელიოზ ხაჭაპურიძემ, აკადემიურმა დოქტორმა გიორგი ხატიაშვილმა, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორმა გიული გოგოლმა, სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა დოქტორმა გივი ბასილაძემ, ბიოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორმა როლანდ მიტიჩაშვილმა, ვეტ-ექიმმა ჯამბულ მალააკელიძემ, აკადემიურმა დოქტორმა რამაზ ჭანტურიძემ, აკადემიურმა დოქტორმა თენგიზ ფირცხალაიშვილმა, ფერმერმა კახა ალანია, სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენელმა ომარ კაჭარავამ, ეკონომიკის ფილოსოფიის დოქტორმა ნათია კუტივაძემ.

დისკუსიის შემდეგ მუშაობა შეაჯამა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტმა თენგიზ ყურაშვილმა და აკადემიკოსმა ზურაბ ცქიტიშვილმა. გადაწყდა, აღნიშნულ პრობლემათა გადაჭრის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის ჩამოყალიბების მიზნით სამუშაო ჯგუფის შექმნა, რომლის საქმიანობის კოორდინირება მოხდება სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის მეშვეობით.

მეოთხე კვარტალში სულ მოსმენილი და განხილული იქნა 10 საკითხი, მათ შორის: “სიმინდის მოვლა-მოყვანის თანამედროვე ტექნოლოგიები და მათი გამოყენება ფერმერულ მეურნეობებში” (აკადემიის წ/კ ო.ლიპარტელიანი), “სკრის მეხილეობის საცდელი სადგურის 80 წელი და მეხილეობის დარგის განვითარება” (აკადემიის წ/კ გ.ბადრიშვილი).

აკადემიური საბჭოს სხდომაზე ასვე იხილებოდა არაგვემიური, მიმდინარე საკითხები. განხილულ ცალკეულ საკითხებზე საკანონმდებლო ინიციატივასა და რეკომენდაციებზე, სათანადო რეაგირებისათვის წერილობით ეცნობოდა ზემდგომ ორგანოებს (“საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის შესახებ”, “საქართველოში კოოპერაციული მშენებლობის პრინციპული ასპექტების შესახებ”).

პრესცენტრი

გილოცავეთ ახალ 2013 წელს,
გისურვებთ ბედნიერებას და
ნაყოფიერ შემოქმედებით
საქმიანობას!

“აკადემიის მაცნე” - საქართველოს სოფლის მეურნეობის მეცნიერებათა აკადემიის სამეცნიერო ჟურნალ “მოამბის” დამატება. "News of Academy"- addition of a scientific magazine "Moambe" of The Academy of Agricultural Sciences of Georgia.